

ضمائم

پروفیسر شکارہ گلزار
پرنسپل جامعہ اسلامیہ

پرویشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

پرتال جامع علوم انسانی

- ۱ -

سه گفتار درباره آریائیان

ترجمه مسعود رجب‌نیا - از انتشارات انجمن فرهنگ ایران باستان

۱۲۰ صفحه - ۱۳۵۳

نخستین گفتار که ترجمه شده است تاریخچه تحقیقات در مسأله هند و اروپائی نوشته ج - پ - مالوری I. P. Malori استاد دانشگاه لوس‌آنجلس در ایالت کالیفرنیا آمریکا میباشد. در این گفتار، نویسنده ابتدا شرح کوتاهی از تاریخ زبانشناسی، از یونانیان باستان و اهمیتی که آنان به زبان خود میدادند، از دانشمندان قرون وسطی که بیشتر مطالعات خود را مصروف زبان لاتینی میکردند، یاد نموده و به قرن هیجدهم و پیدا شدن شواهدی برای زندگی مردم هند و اروپائی می‌پردازد. نویسنده در مقاله خود از پژوهشهایی که دانشمندان دیگر نظیر جیمز پرسون James Parson، جیمز برنت James Burent و مخصوصاً سر ویلیام جونز Sir William Jones در این راه انجام داده‌اند، سودبرده است. سپس نویسنده درباره تمدن هند و اروپائی با توجه به نظریه تعدادی از باستانشناسان گفتار خود را ادامه میدهد. نظریه‌هایی که مالوری در این نوشته بکار میبرد از قدیمترین نظریه‌ها شروع و به سال ۱۹۷۰ که گویا زمان تدوین این مقاله بوده است پایان

می یابد. که از آن جمله می توان از نظریه های دانشمندان نظیر
 آلبرت پایک Albert Pike در سال ۱۸۷۳، کارل پنکا Karl Penka
 در سال ۱۸۸۳، ماکس مولر Max Muller در سال ۱۸۸۸،
 هاکسلی Huxley در سال ۱۸۹۰، گوردون چایلد Gordon Child
 در سال ۱۹۲۶، لاجمی دار Lachmi Dhar در سال ۱۹۳۰،
 گیمبوتاس Gimbutas در سال ۱۹۶۳، رام چندراجین
 Ram Chandra Jain در ۱۹۶۴، و گودیناف Godinougf
 در سال ۱۹۷۰، را نام برد.

دومین گفتار که ترجمه شده است، مسیر مهاجرت
 هند و آریائیان نوشته بوش گیمپرا Bush Gimpral استاد
 دانشگاه ملی مکزیك می باشد نویسنده در این مقاله با توجه
 به نظریه های دانشمندان شوروی و سایر نظریه های دیگر عنوان
 می کند که مهاجرت بایران از راه جیحون انجام نگرفته بلکه این
 مهاجرت ها از راه قفقاز بایران صورت گرفته است. سومین گفتار
 که ترجمه شده، ترکیب نژادی بنیان گذاران تمدن دره سند و
 آمدن آریائیان به این صحنه، نوشته گت. د. کومار مدیر بررسیهای
 مردم شناسی هند می باشد. نویسنده موضوع را از نظر نژاد -
 شناسی و زیست شناسی مورد مذاقه قرار داده و با توجه به پاره ای
 از مجمه پیدا شده در سیالکوت در سال ۱۹۱۲ و پیدا شدن اسکلت
 دیگری در اگرا، کاوش در شاهی تومپ در سال ۱۹۲۸، کاوشهای
 ۱۹۳۰-۱۹۵۱ در کویته، کاوشهای ۱۹۵۴-۱۹۵۸ در احمدآباد
 استان گجرات نظریه خود را در مورد ترکیب نژادی تمدن دره
 سند ابراز میدارد.

با توجه باینکه در مورد مساله تمدن هند و اروپائی مقالات متعددی تاکنون منتشر شده است مع الوصف سه گفتار مزبور که توسط آقای مسعود رجب‌نیا به فارسی ترجمه شده حاوی نکات و نظریه های جمعی از اندیشمندان است که برای هر پژوهشگری می تواند مورد استفاده قرار گیرد .

=۲=

سکه های شاهان اسلامی ایران

تالیف سید جمال ترابی طباطبائی - از انتشارات موزه آذربایجان

۴۰۰ صفحه - ۱۳۵۰

این کتاب درحقیقت از دو بخش کلی تشکیل گردیده ، نخست سکه هائی که مربوط به سلسله های کوچک و بزرگی است که بعد از حمله عرب در ایران تشکیل شده و به زمان قاجاریه (زمان سلطنت ناصرالدینشاه) ختم می شود . بخش دوم سکه های عرب ساسانی ، خلفای اموی ، خلفای عباسی و سلاطین ایوبی میباشد . (اطلاق عنوان عرب ساسانی خود بحث جداگانه ای دارد که برای رعایت ایجاز فعلا از این موضوع خودداری میشود) . دربخش نخست از امرای سامانی ۱۳ سکه - دیالمه ۱۹ سکه - غزنویان ۹ سکه - سلجوقیان ۳۵ سکه - اتابکان ۲۵ سکه - خوارزمشاهیان ۷ سکه - ایلخانان ۵۵ سکه - سریداران ۲ سکه - آل مظفر ۲ سکه - جلایریان ۳۴ سکه - گورکانیان ۳۶ سکه - آق قویونلو و قراقویونلو ۴۵ سکه - صفویه ۱۳۹ سکه - افغانه ۸ سکه - افشاریه ۴۸ سکه - زندیه ۳۴ سکه و قاجاریه ۴۵ سکه که جمعاً ۵۵۶ سکه می شود ،

آورده شده است. در بخش دوم از عرب ماسانی ۸ سکه - امویان ۵۸ سکه - عباسیان ۸۸ سکه و ایوبیان ۱۰ سکه جمعاً ۱۶۶ سکه آورده شده است که در مجموع بالغ بر ۷۲۰ سکه در کتاب مزبور چاپ گردیده است.

صرفنظر از اشتباهاتی که در خواندن خط ایغوری در تعدادی از سکه ها انجام شده و اشتباهاتی که بواسطه تشابه سکه ها بایکدیگر پدیده آمده و نیز وارونه چاپ نمودن تعدادی از گراورها که مربوط به امور چاپی است و مؤلف نیز در کتاب رسم الخط ایغوری اشاره نموده، جمع آوری و چاپ تعداد ۷۲۰ سکه از سکه های دوره های مختلف درخور توجه و امعان نظر می باشد و می تواند مورد استفاده محققان و دانشپژوهان قرار گیرد.

-۳-

رسم الخط ایغوری و سیری در سکه شناسی

تالیف سید جمال ترابی طباطبائی - از انتشارات موزه آذربایجان

۱۰۰ صفحه - ۱۳۵۱

بیشتر صفحات این کتاب در حقیقت تکمله کتاب سکه های شاهان اسلامی که در بالا آورده شد، می باشد.

مؤلف تا صفحه ۱۱ کتاب به رسم الخط ایغوری از روی کتاب مجموعه های سکه های موزه بریتانیا پرداخته و چند صفحه نیز نمونه هایی از کلمات منقور بر سکه های ایلخانان را تشریح می نماید. در مورد خط مغولی در نخستین صفحات کتاب چنین عنوان شده است: خط مغولی (که از ایغوری Uignr اقتباس شده، تحریفی است که بوسیله نسطوریها در آسیای مرکزی از زبان

سوری Syriac بعمل آمده است) معمولاً از بالا پایین نوشته میشود است اما بخاطر همراهی با حروف عربی بطور افقی و از راست بچپ نوشته و خوانده میشود که با مختصر دقت، روش خاص آن راکه هماهنگی متناسب با الفبای کوفی دارد می توان مشاهده کرد» از صفحه ۱۵ تا صفحه ۸۰ کتاب یعنی قسمت اعظم صفحات، تکمله کتاب دیگر مؤلف است و حدود ۲۰ صفحه آخر کتاب «تحت عنوان استدراک از» به بحث در مورد چند کتاب و نشریه پرداخته است. بهر حال کتاب رسم الخط ایفوری و سیری در سکه شناسی آقای سید جمال ترابی طباطبائی که تیزبینی ودقت و وسواس خاص يك محقق در هر سطر آن مشهود است می تواند مورد توجه صاحب نظران قرار گیرد مخصوصاً بحثی که در مورد رسم الخط ایفوری و نقش آن بر روی سکه های ایلخانی مطرح شده است برای علاقمندان بمسائل سکه شناسی جالب و مفید خواهد بود.

= ❁ =

خاطرات ممتحن الدوله

بکوشش حسینقلی خان شقاقی - از انتشارات مؤسسه امیر کبیر

۳۳۲ صفحه - ۱۳۵۳

در گذشته خاطره ها سینه به سینه منتقل می گردید و مرور زمان آنها را بدست فراموشی می سپرد، یا در اغلب آنها بمیل گویندگان تغییراتی داده میشد. ولی خوشبختانه امروز اهمیت این مهم مورد توجه قرار گرفته و برای نوشتن هر رویدادی این سرچشمه سرشار مورد پژوهش قرار میگیرد.

یادداشت های میرزا مهدی خان ممتحن الدوله که بوسیله